

חופה שגומרת אינו דין שתקנה –

חופה, which completes; is it not logical that it should acquire

OVERVIEW

כסף from ק"ו through a שטר¹ וביאה קונה (like חופה is קונה) derives that חופה is קונה רב הונא. If חופה which is גומר is nevertheless קונה, then חופה which is גומר should certainly be קונה. Our תוספות explains why we do not invoke the rule of דיו to refute this ק"ו.

asks: תוספות

ואם תאמר נימא דיו אסוף דינא² –

- קל וחומר דיו for the end of the rule

דמהיכא מייתית דחופה קונה משום דגומרת –

Since from where do you derive that חופה is קונה; it is only because חופה is גומרת -

דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן אחר כסף אף כאן לאחר כסף³ –

It is sufficient that the derived ruling be as strong as the cause; just as by the גידון, which is חופה, it is גומר only after the קנין of כסף, similarly also here by the הדין מן הדין, it can only be קונה after the קנין of כסף.

answers: תוספות

ויש לומר דאתיא כרבי טרפון⁴ דאמר (בבבא קמא דף כה,א) –

¹ See (however) the מהרש"א who maintains that according to ר"ה when חופה is קונה it is also גומר.

² The ק"ו under discussion here (as all ק"ו) has two parts, the קל and the חומר. The קל part which is, 'what if חופה which is not גומר (the קל), it is nevertheless קונה', is also referred to as תחילת דין; the beginning of the ק"ו. The חומר part which is, 'then חופה which is גומר (the חומר), should surely be קונה', is referred to as סוף דינא; the conclusion of the ק"ו. It is self understood that the derivative ruling (in this case that חופה is קונה), also known as the למד, cannot be more (or greater, etc.) than the source (in this case that כסף is קונה) also known as the מלמד. This is the rule of דיו. We can deduce that the stronger is (certainly) as strong as the weaker; however we cannot deduce that the stronger is even stronger than the weaker and create a ruling by the stronger which does not (even) exist by the weaker. Our תוספות maintains that we can invoke the דיו rule even on the סוף דינא. (See חופה ד"ה אני for further clarification.) The focal point of the ק"ו is the חומר of the stronger over the weaker. The rule of דיו argues since the cause why we are giving the stronger this new law, is on account of the חומר it possesses, therefore the new law cannot be greater (not only than the מלמד, but not even greater) than the חומר. The חומר of חופה is that it is גומר after כסף, therefore the ק"ו cannot accord it any other power except to be קונה after כסף, but not to be קונה on its own.

³ See 'Thinking it over' # 1.

⁴ ר"ט maintains (in בב"ק כד,ב) that קרן pays a נזק שלם in חצר הניזק. He derives it in the following manner. If חצר הניזק, then קרן which is חייב a נ"ש in חצר הניזק, are nevertheless חייב (קולא) פטור ברה"ר who are חצי נזק ברה"ר. The חכמים argue and invoke the rule of דיו (אסוף דינא). They say the חומר of קרן is that it pays a ח"נ ברה"ר, then all that you can derive is that it pays a ח"נ ברשות הניזק, but not a נ"ש for that is more than the חומר. To which ר"ט replied; in that case it is

And one can say that this discussion follows the view of רבי טרפון who maintains -

היכא דמיפריך קל וחומר⁵ לא אמר דיו –

That wherever the ק"ו will be refuted on account of דיו we do not invoke the rule of דיו -

והכא אי אמר דיו מיפריך קל וחומר דלאחר כסף לא איצטריך –

And here if we would invoke דיו (which would mean that חופה is קונה [only] after כסף) then the ק"ו is refuted, for to teach us that חופה is קונה after כסף, there is no need for a ק"ו. We must therefore conclude that the ק"ו teaches that חופה is קונה without כסף preceding it.

Tosfos asks:

ואם תאמר לדין דאמר דחופה אינה קונה –

And if you will say; that according to us who disagree with רב הונא and maintain that חופה is not קונה –

נימא דכסף גומר אחר כסף מקל וחומר דחופה –

let us say that כסף should be גומר after כסף and derive it from a ק"ו of חופה-

מה חופה שאינה קונה גומרת כסף שקונה אינו דין שיגמור –

What if by חופה which is not קונה, nevertheless it is גומר (after כסף), so כסף which is קונה, is it not compelling that it should be גומר (after כסף).

Tosfos answers:

ויש לומר דלא מצי לאוכוחי שיגמור אלא אחר כסף כחופה⁶ –

And one can say that with this ק"ו we will not be able to prove only that כסף is גומר after כסף, just like חופה can be גומר (only) after כסף -

ומאי אולמיה האי כסף מהאי כסף:⁷

so what is the strength of this second כסף over this (the first) כסף. If the first כסף cannot be גומר how can we expect that an additional כסף will be גומר?!

SUMMARY

for I need no ק"ו to teach me that ח"נ ברשות הניזק קרן pays a ח"נ ברשות הניזק קרן, that is self understood without the ק"ו. Therefore the ק"ו must teach us that ח"נ ברשות הניזק קרן is חייב a ח"נ ברשות הניזק קרן.

⁵ The interpretation of ק"ו מיפריך here is that if we invoke דיו, then the ק"ו becomes irrelevant, since the derived ruling will have been known even without the ק"ו.

⁶ This would be a case of דיו on the תחילת הדין where חופה the קל is only גומר after כסף.

⁷ See 'Thinking it over' # 2.

The ק"ו of הונא רב is only valid according to רבי טרפון, who maintains that היכא דמיפריך ק"ו לא אמרינן די קנין twice that it will accomplish more than by just doing it once.

THINKING IT OVER

1. How do we differentiate between תוספות challenge to the ק"ו (that we should say דיו⁸) and s'רבא's refutation of the ק"ו (that כלום חופה גומרת אלא ע"י (קידושין)?⁹)

2. תוספות explains that we cannot derive that כסף אחר כסף should be גומר for מאי אולמיה האי כסף מהאי כסף¹⁰. Let us however derive from the same ק"ו¹¹ that מאי אולמיה האי כסף מהאי כסף should be גומר after שטר, where we cannot say מאי אולמיה האי כסף מהאי כסף?¹²

⁸ See footnote # 3.

⁹ נח"מ.

¹⁰ See footnote # 7.

¹¹ If חופה which is not קונה can be גומר after שטר, so כסף which is קונה should certainly be גומר after שטר.

¹² See [הארוך] א מהרש"א.